

21–22 жовтня проводилася XXIV Всеукраїнська дистанційна науково-практична конференція **«Короленківські читання 2021»** за темою **«Бібліотеки, архіви, музеї у структурі сучасного соціуму: стратегії цифрової модернізації»**, з метою запобігання поширенню пандемії COVID-19 удруге в онлайн-режимі.

Партнери: Міністерство культури та інформаційної політики України, Харківська державна академія культури (ХДАК), Харківське обласне відділення (філія) ВГО Українська бібліотечна асоціація (ХОВ УБА), журнал «Бібліотечний форум: історія, теорія і практика».

У роботі заходу взяли участь 140 працівників культури, освіти, архівних установ, громадських організацій з Батурина, Дніпра, Запоріжжя, Львова, Києва, Миколаєва, Ніжина, Одеси, Полтави, Рівного, Сум, Харкова. Відбулися пленарне, два секційних засідання: «Бібліотеки, архіви, музеї: цифровізація комунікативного та культурно-освітнього простору», «Цифрова трансформація охорони культурної спадщини: плани та реалізація» (наживо на платформі «Zoom»; постерні сесії на платформі «Padlet»); печатка «Бібліотека: PRO ET CONTRA». Модерувала онлайн-спілкування пленарного та секційного засідань за напрямом 1 заступник директора з наукової роботи Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка (ХДНБ ім. В. Г. Короленка), кандидат наук із соціальних комунікацій, голова ХОВ УБА Л. В. Глазунова. Було представлено 55 доповідей та повідомлень. Вперше конференція трансливалася на сторінці ХОВ УБА у фейсбуці (відеозапис за посиланнями: <https://www.facebook.com/how.uba/videos/399511974990435>, <https://www.facebook.com/how.uba/videos/558734992087536>).

На пленарному засіданні у доповіді «Цифрова репрезентація історичної спадщини: досвід Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка» заступник директора з наукової роботи ХДНБ ім. В. Г. Короленка, кандидат наук із соціальних комунікацій **Л. В. Глазунова** та головний бібліотекар ХДНБ ім. В. Г. Короленка **Н. В. Петренко** основну увагу приділили цифровим активам та технологіям, які використовуються для створення історико-бібліотечнознавчого та краєзнавчого контенту, його представлення в інтернеті, зокрема висвітленню історії книгозбірні. Заслухано також доповіді: завідувачки кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи ХДАК, професора, доктора наук із соціальних комунікацій **І. О. Давидової** «Цифрові компетентності бібліотечно-інформаційних фахівців»; завідувачки сектору **Л. Г. Касян** «"Театральна колекція" у контексті інформаційно-аналітичної діяльності Центрального державного кінофотофоноархіву України ім. Г. С. Пшеничного», у якій схарактеризовано комплекс аудіовізуальних документів, присвячених українському та зарубіжному театральному мистецтву, представлено «театральну колекцію» кінофотофоноархіву як об'єкт інформаційно-аналітичної діяльності; генерального директора Одеської національної наукової бібліотеки **І. О. Бірюкової** «Проект "Одеські хронописи: свідки історії на шпальтах

грецькомовної періодики початку ХХ століття" як складова міжнародної культурної дипломатії».

Під час секційного засідання напряму 1 «**Бібліотеки, архіви, музеї: цифровізація комунікативного та культурно-освітнього простору**» презентовано вісім доповідей та повідомлень. У полемічному повідомленні «Читання та інформаційні комунікації: де ми повернули "не туди?"» директор Науково-педагогічної бібліотеки м. Миколаєва **К. М. Каргузов** висвітлив ключові моменти «кризи» читання від початку існування книги до часів популярності цифрової інформації, поділився власними роздумами щодо трансформації якості та кількості читання, стосовно того, як читалось, читається і буде читатись у новій реальності. У доповіді завідувачки відділу Інституту бібліотекознавства НБУВ, кандидата історичних наук **О. З. Клименко** у співавторстві із завідувачкою відділу цього Інституту, кандидаткою наук із соціальних комунікацій **О. Л. Сокур** та молодшою науковою співробітницею НБУВ **І. О. Шульгою** «Еволюція наукових інформаційних ресурсів у системі наукових комунікацій» представлено фахову періодику установи як унікальний науковий інформаційний ресурс, цілодобовий безперешкодний доступ до якого є вирішальним рушієм розвитку системи професійних наукових комунікацій. У доповіді «Цифровий маркетинг – новий інструмент у роботі архіву (на прикладі Центрального державного науково-технічного архіву України) співробітниця установи **К. Є. Котенко** навела теоретичне обґрунтування цифрового маркетингу як сучасної форми класичного задоволення потреб користувачів в умовах інформатизації суспільства, схарактеризувала заходи, запроваджені в архіві з популяризації документів; у повідомленні «3D-екскурсія приміщеннями архіву: досвід Центрального державного науково-технічного архіву України» провідний архівіст **Т. Ю. Андрєєв** висвітлив основні етапи, програмне забезпечення, проблеми та перспективи створення онлайн-туру приміщеннями архівів.

Заслухано також доповіді провідного бібліотекаря **Т. В. Перевозник** та завідувачки відділу наукової бібліотеки Державного біотехнологічного університету **Л. І. Бездольної** «Вебквести – цифровий культурний продукт та його споживач»; головного бібліотекаря ЦМБ ім. М. Л. Кропивницького **І. В. Письменної** «Аудіоблог "Звуковий силует Миколаєва" в аспекті збереження краєзнавчої інформації: з досвіду діяльності ЦМБ ім. М. Л. Кропивницького м. Миколаєва»; завідувачки сектору Національної наукової медичної бібліотеки України **С. В. Кириї** «Цифровий формат інформаційного простору бібліотеки»; головного бібліотекаря ХДНБ ім. В. Г. Короленка **І. А. Карнаух** «Моніторинг україномовних книгоспільнот фейсбуку».

На постерній сесії напряму 1 «**Бібліотеки, архіви, музеї: цифровізація комунікативного та культурно-освітнього простору**» (https://padlet.com/nmr_hdnb/pfdltqtnw2q0) експонувались та обговорювались 20 доповідей, які охоплюють теоретико-методологічні та практичні питання

цифрової модернізації бібліотек, архівів і музеїв у сучасному соціумі, промоції читання тощо.

На секційному засіданні напряму 2 **«Цифрова трансформація охорони культурної спадщини: плани та реалізація»** виступили п'ять доповідачів. Тематика повідомлень відповідала завданням моделювання та удосконалення цифрової наукової інформації про документні пам'ятки та пам'яткові колекції. Завідувачка відділу Інституту біографічних досліджень, старший науковий співробітник НБУВ, кандидат історичних наук **Н. І. Любовець** розглянула питання теоретичного та науково-практичного характеру в доповіді «Мемуари як складник національного інформаційно-комунікаційного простору»; завідувачка відділу **Л. В. Дідух** висвітлила наукове обґрунтування нормативних та методичних документів з питань забезпечення збереженості архівних матеріалів у повідомленні «Чинні нормативні та методичні документи з питань забезпечення збереженості архівних документів як результат наукових досліджень Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства».

Значна частина заслуханих на секційному засіданні та репрезентованих на постерній дошці повідомлень присвячена питанням історії, реконструкції складу пам'яткових комплексів особового походження – книжкових зібрань та архівних фондів. Зацікавили аудиторію повідомлення доцента Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, кандидата філологічних наук **В. М. Підвойного**, пов'язані з іменами видатних вітчизняних діячів науки та культури, присвячені бібліотеці-колекції видатного українського вченого-філолога, сходознавця, академіка Агатангела Кримського, та особовому фонду поета, прозаїка і драматурга І. Муратова у ХДНБ ім. В. Г. Короленка бібліотекаря ХДНБ ім. В. Г. Короленка, доцента ХДАК, кандидата історичних наук **В. С. Романовського**. Комплекс документів В. А. Святогора, що зберігається у відділі фондів Ніжинського краєзнавчого музею імені Івана Спаського, схарактеризувала головний зберігач фондів **Т. В. Брязкало**. Про фрагмент бібліотеки Я. Новицького – першого директора Запорізького краєзнавчого музею розповіла старший науковий співробітник Національного музею історії України, кандидат історичних наук **Т. О. Куцаєва**.

Теоретико-методологічні основи досліджень приватних зібрань, історію харківських колекцій друку та писемності у роки Другої світової війни розглянув завідувач науково-дослідного відділу документознавства, колекцій рідкісних видань і рукописів ХДНБ ім. В. Г. Короленка, доктор філологічних наук **І. Я. Лосієвський**.

На постерній сесії можна ознайомитися з результатами досліджень приватних бібліотечних колекцій науковців-медиків, які представила завідувачка відділу Національної наукової медичної бібліотеки України **Л. Г. Правочерова**; про склад особового архівного фонду академіка І. М. Федорченка йдеться в матеріалі молодшої наукової співробітниці відділу Інституту архівознавства НБУВ **М. С. Коломієць**. У повідомленні старшого наукового співробітника НБУВ **В. М. Удовика** розглянуто

президентські документальні колекції як спеціалізовані фонди у країнах Південної та Центрально-Східної Європи.

Чимало повідомлень присвячувалося унікальним пам'яткам друку та писемності, архівним пам'яткам XVII–XX ст. – «П'єса Я. Г. Кухаренка "Чорноморський побит на Кубані між 1794 і 1796 роками" (1836 р.): кодикологічний опис та текстологічний аналіз рукопису з колекції Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка» – дослідження бібліотекаря ХДНБ ім. В. Г. Короленка **О. Л. Грабарчука**; «Кадіаскерські дефтери» Бахчисарая 1674–1751 років від Р. Х. з бібліотеки ім. І. Гаспринського як важлива пам'ятка історії України» – розвідка наукового співробітника НБУВ, кандидата історичних наук **В. М. Тимченка**; «Заява Олени Пчілки 1927 р.: особливості опрацювання унікального документа НАФ України в дистанційному форматі» – допис старшого наукового співробітника Національного музею історії України, кандидата історичних наук **Т. О. Куцаєвої**; «Перше енциклопедичне видання на теренах України: "Нові Афіни..." Бенедикта Хмельовського на перехресті часів» описав головний бібліотекар Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, кандидат історичних наук, доцент **В. Ю. Соколов**.

Репрезентовано бібліотекознавчі та книгознавчі дослідження: «Проекти фонду Вікімедіа та цифровізація бібліотек. Досвід зарубіжних країн – розвідка бібліотекаря ХДНБ ім. В. Г. Короленка **В. Мамона**; «Учнівська бібліотека Київської духовної семінарії» – повідомлення молодшого наукового співробітника Інституту книгознавства НБУВ **О. М. Гуль**; «Книжкові знаки родини Розумовських як один із аспектів вивчення бібліотеки Кирила Розумовського» досліджувала молодший науковий співробітник Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» **А. В. Олійник**; «Видавництво Вільгельма Енгельманна у фонді рідкісних і цінних документів» дослідила завідувачка сектору Науково-технічної бібліотеки імені Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» **І. О. Литвиненко**; «Видання і автографи (з книжкового фонду Полтавської ОУНБ ім. І. П. Котляревського)» описала завідувачка відділу **М. А. Федорова**; «Книги професора Віленського університету М. Полінського: матеріали до вивчення та атрибуції книжкових знаків» представила науковий співробітник НБУВ, кандидат історичних наук **Т. А. Якубова**.

Особливе місце належить короленкознавчим матеріалам, підготовленим фахівцями Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка та Полтавської ОУНБ ім. І. П. Котляревського: «До родоводу В. Г. Короленка та В. І. Вернадського. Основоположний документ із фондової колекції Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка» підготувала провідний науковий співробітник **Л. В. Ольховська**; «Історія садиби-музею В. Г. Короленка в Полтаві» описана науковим співробітником Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка **О. В. Головка**; «"Від редакційної комісії..." (за

фондами Полтавської ОУНБ ім. І. П. Котляревського)» – допис головного бібліотекаря цієї бібліотеки **Г. А. Дідусенко**.

22 жовтня у межах конференції проходила молодіжна печа-куча «**Бібліотека: pro et contra**». Співорганізаторами заходу виступили: Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна (ЦНБ ХНУ ім. В. Н. Каразіна), ОКЗ «Харківська обласна бібліотека для юнацтва»; локація – «Американські студії» (центр «Вікно в Америку») у ЦНБ ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Модератор: заступниця директорки з менеджменту та проблемно-аналітичних питань ОКЗ «Харківська обласна бібліотека для юнацтва» **М. С. Медведська**. Координатори: фахівці відділу науково-методичної роботи ХДНБ ім. В. Г. Короленка – завідувачка сектору **К. М. Вірютіна** і головний бібліотекар **О. В. Соцков**. Мотивуючий спіч організаторів проголосили заступник директора з наукової роботи ХДНБ ім. В. Г. Короленка, голова ХОВ УБА **Л. В. Глазунова** та директор ЦНБ ХНУ ім. В. Н. Каразіна **І. К. Журавльова**.

Молоді бібліотекарі представили повідомлення та презентації за темами: бібліотекар ЦНБ ХНУ ім. В. Н. Каразіна **О. С. Муратов** – «Технічний простір МІККІ: можливості для відвідувачів чи виклик для бібліотекарів?»; провідний бібліотекар КЗ «Пісочинська публічна бібліотека» Пісочинської селищної ради **В. Є. Сириця** – «Як бібліотеки допомагають розвивати культурне життя громад»; студентка 2 курсу ХДАК **В. Р. Ломтева** – «Вільний доступ як магніт бібліотеки»; провідний бібліотекар Центральної бібліотеки ім. І. С. Тургенева ЦБС Слобідського району м. Харкова **Н. В. Копанішина** – «Анімаційний майданчик "MEDIA KIDS"»; методист ХДНБ ім. В. Г. Короленка, доктор філософії із соціальної роботи **Н. В. Шепелєва** – «Бібліотека як мультифункціональний дозвіллевий простір для студентської молоді»; завідувачка відділу ОКЗ «Харківська обласна бібліотека для юнацтва» **Ю. Б. Боклажко** – «Можливості використання хостингу GOOGLESITES у роботі бібліотекаря»; методист Харківської спеціалізованої музично-театральної бібліотеки імені К. С. Станіславського **В. Є. Хворостенко** – «Розвиток творчого потенціалу сучасного бібліотечного фахівця: де шукати натхнення?»; провідний бібліотекар ОКЗ «Харківська обласна універсальна наукова бібліотека» **О. В. Зубренко** – «"Що це ще за покемон?" або Бібліотекар і вимоги сучасності: шлях боротьби чи взаємодії?» та ін.

Відбулася інтерактивна екскурсія «Бібліотека – простір можливостей або носії змін серед нас», яку провела координатор «Американських студій» ЦНБ ХНУ ім. В. Н. Каразіна **К. А. Лискова**. Підсумовуючи дискусію, виступила модератор заходу, заступниця директорки ОКЗ «Харківська обласна бібліотека для юнацтва» **М. С. Медведська** з повідомленням «Мрійник, критик, реаліст: дуже особисті і суб'єктивні роздуми про зміни в бібліотеках».

За підсумками онлайн-голосування та роботи експертної комісії були визначені та відзначені найкращі виступи та презентації: I місце – **В. Є. Сириця**; II місце – **Н. В. Копанішина**; III місце – **А. Я. Бондаревська**.

Приз глядацьких симпатій отримала **В. Ломтева**, призи від експертів – **Ю. Б. Боклажко, В. Є. Хворостенко, О. В. Зубренко**.

Доповідачі та слухачі заходу отримали електронні сертифікати.

Учасники «Короленківських читань 2021» також мали можливість ознайомитись з цифровими професійними ресурсами, підготовленими працівниками ХДНБ ім. В. Г. Короленка (проектами, блогами, віртуальними виставками, базами даних, інформацією про дистанційні курси, вебінари тощо).